

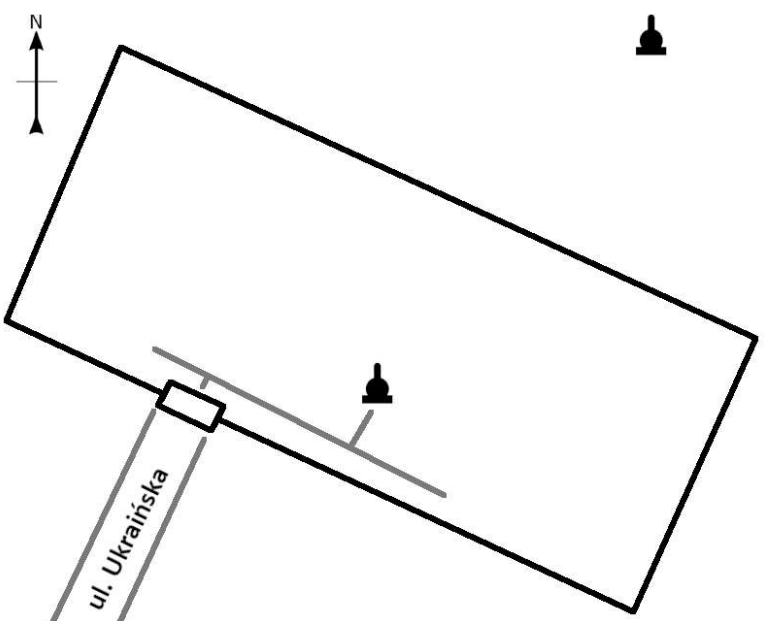
**Karta ewidencyjna obiektu
grobownictwa wojennego**

Gmina: KALISZ

Nr ewidencyjny: 3061011_3

Rodzaj obiektu¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
CMENTARZ WOJENNY	UKRAIŃSKI CMENTARZ WOJSKOWY W KALISZU	KALISZ
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria I wojna światowa 1914-1919, wojna polsko-bolszewicka 1919-1921, okres międzywojenny, II wojna światowa	
 		
Adres województwo / powiat / gmina	WIELKOPOLSKIE / KALISZ	
ulica / lokalizacja opisowa	CMENTARZ WOJSKOWY ul. Ukraińska	
Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Miasto Kalisz / 306101_1.0151.86	
Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	Wydzielony cmentarz na os. Szczypiorno / 51°43'50.6"N 18°01'12.7"E (51.730713, 18.020205)	
Podstawowa informacja o pochowanych	ŻOŁNIERZE Z OKRESU I i II WOJEN ŚWIATOWYCH, WOJNY POLSKO-BOLSZEWICKIEJ oraz OSOBY INTERNOWANE łącznie do 1750 osób	
Datowanie	1914-1923 r.	
Forma ochrony	CMENTARZ WOJENNY REJESTR ZABYTEKÓW nr 852/Wlkp/A z 8.12.2011	
Wymiary (szer., głęb., wys.)	0,18 ha	
Material	Beton, granit, metal, piaskowiec	

¹ cmentarz wojenny / kwaterna wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkie sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		<p>Pomnik o wymiarach (szer. x dł. x wys., w cm) – granitowy fundament: 221 x 233 x 18; betonowy cokół – 1. poziom (część dolna/część górna): 98/92 x 68,5/63,5 x 44, 2. poziom (część dolna/część górna): 72/64,5 x 45/38 x 80,5, obelisk (u podstawy): 40,5 x 22,5 x 205; przednia tablica: 31,5 x 2,5 x 35, tylna tablica: 31,5 x 3 x 35. Pojedynczy betonowy nagrobek w formie krzyża – u podstawy: 25 x 10, o wys. 96 i rozpiętości ramion 52, ramię o wys. na boku 21 i w środku 15, tryzub o wys. 16 i rozpiętości 10.</p> <p>---</p> <p>Napis na pomniku:</p> <p>- w górnej części (od strony północnej): „Bohaterom walki o Niepodległość Ukrainy. Armia Ukrainka.”</p> <p>---</p> <p>„Pro Ukraina e liberta te mortuis.”</p> <p>- w górnej części (od strony południowej): Tym co umarli ale nie zdradzili Ukrainy. Armia Ukrainka. 1923.</p> <p>---</p> <p>Тим, що вмерли, але не зрадили України. Українська Армія. 1923.</p> <p>- w dolnej części (od strony południowej): 1923</p>	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie	Bibliografia	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.	
<p>Stan nekropolii niezadowolający – wymaga podjęcia działań rewitalizacyjnych.</p> <p>Cmentarz powstał przy obozie jenieckim w Szczypiornie w 1914 r. W końcu 1920 r. został przekształcony na cmentarz dla żołnierzy ukraińskich przebywających w Obozie Internowania nr 5 w Szczypiornie i Obozu Internowania nr 10 w Kaliszu. W 1923 r. odsłonięto pomnik z tryzubem projektu Aleksandra Kostiučenki (wykonał go Alfred Fibiger). W 1929 r. Centralny Komitet Ukraiński w RP wykupił teren cmentarza, wznosił ogrodzenie i ufundował betonowe krzyże z tryzubami (do dziś na cmentarzu znajduje kilka ich egzemplarzy). Obiekt został zniszczony podczas II wojny światowej i ponownie otwarty 30.09.1999 r. W latach 1995-2001 został częściowo zrekonstruowany.</p>	<p>Archiwum Państwowe w Kaliszu, Wojewódzki Obywatelski Komitet Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa w Kaliszu, sygn. 5 (k. 12).</p> <p>Drewicz Andrzej, <i>Cmentarz ukraiński w Szczypiornie</i>, https://wkaliszu.pl/8061687/Cmentarz_ukraiński_w_Szczypiornie.html.</p> <p>Tabaka Anna, <i>Dwa Szczypiorna</i>, „Kalisia Nova” 2007 r., nr 10, s. 4-5.</p> <p>Jakubowska Katarzyna, <i>Burzliwe dzieje Szczypiorna</i>, „Kalisia Nova” 2011 r., nr 4-6, s. 25-27.</p>	<p>Na cmentarzu, który pierwotnie był większy niż obecnie, pochowano: ok. 1,2 tys. jeńców z okresu I wojny światowej (w tym 197 Ukraińców, 45 Anglików, 47 Włochów, 11 Rosjan, jak również 7 polskich legionistów – ekshumowanych w okresie międzywojennym, obecnie upamiętnionych samotnym krzyżem zlokalizowanym w polu na północ od cmentarza), 500 internowanych w latach 1922-1923 żołnierzy ukraińskich (głównie z Armii Ukraińskiej Republiki Ludowej Semena Petlury) oraz około 40 ofiar z okresu II wojny światowej.</p>	
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):	Sławomir Józefiak, 13.01.2023 r.		